

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

29 май 2009 г. – ВАРИАНТ 1

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по предметен цикъл „Философия” и задача за философско есе. 38 задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте със син/черен цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. Отбелязвайте верния отговор със знака **X** в кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

А Б В Г

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и отбележете буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

А Б В Г

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е отбелязана със знака X.

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срецу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Философското есе напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Невербалното общуване се осъществява чрез:

- А) жестове
- Б) писане
- В) говор
- Г) пеене

2. Осъзната потребност, вътрешно състояние, което води до действие и придава смисъл на дейността се нарича:

- А) процес
- Б) функция
- В) мотив
- Г) резултат

3. Напрежение, възникващо при поддържане едновременно на два или повече познавателни елемента, намиращи се в несъответствие е:

- А) когнитивен дисонанс
- Б) аперцепция
- В) сензорна депривация
- Г) херменевтика

4. Психоанализата разглежда човешкото поведение като конфликт между:

- А) човека и обществото
- Б) природата и човека
- В) материята и духа
- Г) нагоните и морала

5. Реалистичната самооценка се формира чрез:

- А) подценяване на другите
- Б) сравняване с другите
- В) надценяване на другите
- Г) незаинтересованост от оценката на другите

6. Коя стратегия НЕ е удачна за разрешаване на важни конфликти?

- А) посредничество
- Б) преговори
- В) обсъждане
- Г) премълчаване

7. Индуктивни са умозаклучения, в които:

- А) предпоставките са по-общи от извода
- Б) предпоставките са по-частни от извода
- В) предпоставките и изводът са с еднаква степен на общност
- Г) изводът не следва от предпоставките

8. Логиката се свързва със:

- А) интуицията
- Б) рационалността
- В) емоционалността
- Г) вярата

9. Кое от изброените понятия е форма на мисленето?

- А) възприятие
- Б) усещане
- В) съждение
- Г) инстинкт

10. Умозаклучението е:

- А) психичен процес, който завършва с увереност в истинността на някакво съждение
- Б) способност, присъща само на големите умове
- В) форма на мисленето, при която от едно или повече съждения се извежда ново съждение въз основа на определени правила
- Г) процес на абстрахиране от случайните качества на предметите

11. Съдението „Някои момичета мечтаят да се занимават с математика” е:

- А) общоутвърдително
- Б) частноутвърдително
- В) общоотрицателно
- Г) частноотрицателно

12. Кои от изброените понятия (в дадения ред) се намират в отношение на нарастващ обем?

- А) „котка”, „бозайник”, „тигър”
- Б) „число”, „четно число”, „нечетно число”
- В) „човек”, „жена”, „майка”
- Г) „Луна”, „спътник”, „космическо тяло”

13. Като добродетел, Аристотел поставя гордостта между:

- А) смирението и суетността
- Б) силата и безсилието
- В) лицемерието и искреността
- Г) самодоказването и признанието

14. Коя фраза най-много подхожда на християнското разбиране на злото?

- А) Злото е резултат от неволните грешки на хората.
- Б) Злото е другата страна на доброто.
- В) Злото е недостиг на битие, което ни отдалечава от Бога.
- Г) Злото е обсебеност на хората от лоши сили.

15. Кой от проблемите, свързани с клонирането, НЕ е морален?

- А) проблемът за идентификацията (кое същество е истинското – клонинга или прототипа)
- Б) използването на клонингите като постоянно възстановяем източник на живи органи за богати хора
- В) невъзможността на подобна операция за бедни хора
- Г) тъканната несъвместимост

16. Категоричният императив на Кант се отнася до сферата на:

- А) наказателното право
- Б) движението на телата в космоса
- В) стоическата игра на съдба и случай
- Г) морала

17. Етическата теория за благополучието още от античността е известна под името:

- А) аскетизъм
- Б) евдемонизъм
- В) екзистенциализъм
- Г) бихевиоризъм

18. В етически аспект от глобализацията следва, че:

- А) всички хора по света придобиват еднакви представи за добро и зло
- Б) сме принудени да се съобразяваме с моралните ценности на другите
- В) се слага край на религиозните концепции за морала
- Г) проблемите на етиката отстъпват пред успехите на новите технологии

19. Кой философ смята, че общественият договор трябва да се сключи на основата на „Общата воля“?

- А) Хобс
- Б) Лок
- В) Хюм
- Г) Русо

20. Какво различава правните закони от моралните?

- А) по-честата им употреба
- Б) всеобщността
- В) задължителността
- Г) личният им характер

21. За да бъде избран даден човек за президент на Република България, той задължително трябва:

- А) да бъде семеен
- Б) да бъде хетеросексуален
- В) да е навършил 40 години
- Г) да е източноправославен християнин

22. Коя от посочените организации се занимава приоритетно със спазването и защитата на човешките права?

- А) Съюз на работодателите
- Б) Български Хелзинкски Комитет
- В) Независим учителски синдикат
- Г) Ротъри клуб

23. Обичаят е:

- А) религиозна церемония
- Б) неписана норма
- В) закон
- Г) юридическа норма

24. Цел на наказателна присъда е:

- А) отмъщение за извършено престъпление
- Б) предпазване на обществото от тези, които го застрашават
- В) демонстриране на силата на съдебната власт
- Г) унижаване на осъдените

25. Какво тяло ще получим със сигурност, ако приемем, че то има душа?

- А) човешко тяло
- Б) растително тяло
- В) живо тяло
- Г) божествено тяло

26. „Дори нещо да съществува, то е непознаваемо“ е израз, характерен за философията на:

- А) стоицизма
- Б) скептицизма
- В) екзистенциализма
- Г) емпиризма

27. На кого принадлежи понятието „воля за власт“?

- А) Маркс
- Б) Русо
- В) Ницше
- Г) Фройд

28. Кое от изброените понятия НЕ е предмет на специално философско разглеждане?

- А) битие
- Б) логос
- В) лема
- Г) субстанция

29. Античният скептицизъм е известен още като:

- А) пиронизъм
- Б) евдемонизъм
- В) хедонизъм
- Г) хилеморфизъм

30. Съмнението като метод е начало на философията за:

- А) Кант
- Б) Сартр
- В) Декарт
- Г) Лок

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. В свитъка за свободните отговори запишете към коя културна епоха можем да отнесем философи като Русо и Кант.

32. В свитъка за свободни отговори посочете имената на трима антични философи.

33. В свитъка за свободните отговори определете четири понятия, които представят научното познание.

34. Посочете в свитъка за свободните отговори до три различни смисъла, в които човек може да е свободен.

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 35. до 38. включително)

Просвещение е изходът на човека от непълнолетието, което той сам си е причинил. Непълнолетие е невъзможността да се ползваш от разсъдъка си без ръководството на някой друг. Самопричинено е това непълнолетие, когато причината му не лежи в недостиг на разсъдък, а в липсата на решителност и смелост да се ползваш от него без ръководството на другого. Sapere aude! Имай смелост да си служиш със собствения си разсъдък! – ето това е девизът на Просвещението.

Мързел и малодушие са причините, поради които една толкова голяма част от хората, след като природата отдавна ги е освободила от чуждата опека (naturaliter maiorennis), остават все пак охотно през целия си живот непълнолетни; ето защо е толкова лесно за другите да се самообявят за техни опекуни. Та колко е удобно да си непълнолетен! Щом имам книга, която има разсъдък вместо мен, духовен пастир, който има съвест вместо мен, лекар, който ми определя диета и пр., и пр., то тогава съвсем няма защо да се мъча. Аз не съм принуден и да мисля, след като мога само да плащам: нека другите поемат заради мен досадните неща. (...)

Ако се постави въпросът: Живеем ли сега в просветена епоха?, отговорът ще е: Не, но ние живеем в епоха на Просвещение. Твърде много още липсва при сегашното положение на нещата, щото хората да са в състояние или да могат да бъдат приведени в такова, че да си служат с увереност и умение със собствения си разсъдък ... без ръководството на някой друг. И все пак ние имаме красноречиви свидетелства за това, че пред тях вече се открива полето на възможността сами свободно да избират и да се усъвършенстват, че препятствията за всеобщото просвещение или за изхода от непълнолетието стават все по-малко.

Имануел Кант

35. Какво определение дава Имануел Кант за Просвещение?

36. Кои са причините за „самопричиненото непълнолетие” според Имануел Кант?

37. В какъв смисъл е удобно да бъдеш непълнолетен?

38. Каква е разликата, която се прави в текста между „просветена епоха” и “епоха на Просвещение”?

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Философията е експеримент и затова всеки, който иска да философства, трябва винаги да започва от самото начало.”

Фридрих Шлегел

2. „Подтикът, който идва само от желанието, е робство, докато подчинението на закона, който човек сам си предписва, е свобода.”

Жан-Жак Русо

3. „За щастливия живот е нужно добродетелите да намират удовлетворение сами в себе си.”

Цицерон